

- Sorold fel azokat a szabályokat, amelyeket minden könyvtárban be kell tartani!
- Hasonlítsd össze a városi közművelődési könyvtárat az iskolai könyvtárral abból a szempontból, hogy mikor tartanak nyitva és milyen szolgáltatásokat kínálnak az olvasóknak!
- Mit jelent a könyvtári betűrend?

Már tanultuk

A közművelődési és az iskolai könyvtárak a **szabadpolcon** helyezik el a szépirodalmi és az ismeretközli irodalomhoz tartozó műveket. A könyvek megkeresését segíti az, hogy **könyvtári betűrend** szerint teszik sorba a polcokon.

A **szépirodalmi művek** esetében minden szerzőhöz tartozik egy **betűrendi jel**, amely a szerző vezetéknevének első betűjéből és egy kétjegyű számból áll. Ha a könyv szerzője nincs feltüntetve, akkor a mű címének kezdőbetűjét veszik alapul, amit szintén egy kétjegyű szám követ.

A könyvtárban a dokumentumok, például könyvek könnyű és gyors megtalálásához, minden dokumentumról készül egy **katalóguscédula**, amely a dokumentum **bibliográfiai leírását** tartalmazza. Ezeket egy adott szempont szerint, könyvtári betűrendbe rendezve, katalógusszekrényben tartják.

Fontos! Soha ne vedd ki a cédulát a dobozból!

A tárgykatalógus

A **tárgyszókönyvtárban** a tárgyszavak alapján rendezik betűrendbe a katalóguscédulákat. A **tárgyszó** a dokumentum tartalmát jelöli. Egy dokumentumhoz több tárgyszó is tartozhat. A keresést **osztólapok** segítik a katalógusban, amelyen a fontosabb tárgyszavak szerepelnek.

Ha egy témához anyagot keresel, először a tárgyszókönyvtárban megkeresed azokat a katalóguscédulákat, amelyeken a tárgyszó szerepel. Ezután a bibliográfiai leírás alapján eldöntöd, hogy melyik művet választod, majd a **raktári jelzet** segítségével megkeresed a könyvet.

A szakkatalógus

A **szakkatalógusban** a témájuk szerint, az **ETO-számok** alapján rendezik sorba a katalóguscédulákat.

Ha a szakkatalógusban már megtaláltad egy dokumentum katalóguscéduláját, a **raktári jelzet** alapján keresheted meg a szabadpolcos rendszerben.

Tudtad, hogy a Nemzetközi Könyvaján-dék Nap (International BookGivingDay) egy önkéntes kezdeményezés, mellyel azt szeretnénk elérni, hogy a gyerekek kedvet kapjanak az olvasáshoz?

Minden évben, február 14-én tartják. Igaz, hogy ez a nap már régóta a szerelmesek napja, de mindkét ünnep megfér egy napon, egymás mellett. A felnőtteket arra kéri, hogy ezen a napon ajándékozzanak könyvet egy gyermek számára. Te is ajándékozhat sz barátodnak, rokonodnak, családtagodnak, ismerősödnek egy könyvet, vagy akár a helyi könyvtárnak, óvodának. Biztos van olyan könyved, amit már elolvastál, és szívesen ajánlanád másoknak.

Számítógépes katalógus

A legtöbb könyvtár a bibliográfiai leírás adatait számítógépes adatbázisban is eltárolja. Ennek előnye, hogy gyorsabban és több szempont szerint kereshetünk benne.

Magyar Országos Közös Katalógus

<http://www.mokka.hu/>

A Mokka-nak rövidített katalógus a magyarországi nemzeti, tudományos és felsőoktatási könyvtárak és a központi szolgáltatói szerepet betöltő (megyei, városi) könyvtárak közös számítógépes katalógusa.

Példánkban Petőfi Sándor, mint szerző alapján kerestünk rá műveire.

A találati listából az *Összes költemények* művét választottuk, rátalálva így a könyv bibliográfiai leírására, valamint arra is, hogy melyik könyvtárakban található meg.

Szolgáltató könyvtárak:

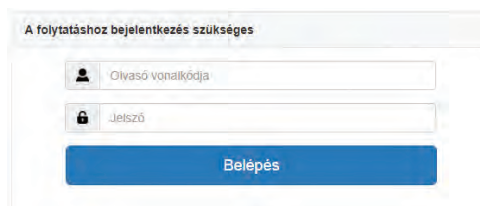
Berzsenyi Dániel Könyvtár
DE Egyetemi és Nemzeti Könyvtár. (DEENK)
Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár

A Fővárosi Szabó Ervin Könyvtárban található kötetek kölcsönzési adatairól a következőt tudtuk meg:

	Leőhely	Téma	Jelzet	Kötet	Státusz
1	1089 Kálvária tér 12.	VERB	P 65	1.	Lejár: 2018-02-23
2	1089 Kálvária tér 12.	VERB	P 65	2.	Lejár: 2018-02-23
3	KK Raktár6.1		P 65	1.	Kölcsönözhető
4	KK Raktár6.1		P 65	1.	Kölcsönözhető
5	KK Raktár6.1		P 65	2.	Kölcsönözhető

Ha ki szeretnénk kölcsönözni a könyvet, az *Előjegyzés*re kattintva megtehetjük. Így elérhetjük

a könyvtár által nyújtott online szolgáltatásokat: kölcsönzés, könyvek lejáratí dátumának hosszabbítását, előjegyzést stb.

A fenti információk forrása:

<http://www.mokka.hu/>

- A könyvtár szabadpolcos részén a keresést elválasztólapok segítik, amiken betűket látunk. Vajon miért nem szerepel ott az ábécé összes betűje?
- Az ugyanahhoz a szerzőhöz tartozó könyveket hogyan teszik sorba a polcon?
- Hogyan sorolnád könyvtári betűrendbe Gárdonyi Géza alábbi könyveit?
A lámpás
Egri csillagok
Az ablak
A természet kalendáriuma
A láthatatlan ember
A hálátlan krokodilus és más mesék
- Hogyan nevezik a betűrendi jelet másképpen? Honnan ered az elnevezés?
- Milyen adatokat találunk a katalóguscédulán? Sorold fel!
- Hogyan különböztetjük meg a katalóguscédulán a rendezési adatokat a többitől?
- Mit jelent az ETO mozaikszó?
- Milyen számmal kezdődnek a fizika témájú dokumentumok szakrendi jelei?
- Miből áll a raktári jelzet?
- Nézz utána, hogy az iskolai könyvtárban az alábbi szerzőknek vannak-e művei. Ha igen gyűjtsd ki a címeiket!
Móricz Zsigmond
Ady Endre
Neumann János

A könyvtárak típusai

• Településeken van-e könyvtár? Ha igen, tagja vagy-e?

- Beiratkoztál-e már az iskolai könyvtárba?
- Milyen könyvtárak találhatók a lakóhelyeden?
- A könyvtárak mely szolgáltatásait vetted már igénybe?

A könyvtárak a dokumentumokat összegyűjtik, rendszerezik, tárolják és az olvasók számára hozzáférhetővé teszik. Nemcsak könyveket, hanem újságokat, folyóiratokat, képeket, zenei anyagokat és filmeket is gyűjtenek. A könyvtár számítógépes rendszerén keresztül hozzáférhetünk a számítógépes-hálózatokon található információforrásokhoz is.

A könyvek kölcsönzése mellett a könyvtárak helyt adnak író-olvasó találkozóknak és kiállításokat szerveznek. Találkozhatunk itt osztálytársainkkal, barátainkkal, zenét hallgathatunk, vagy akár filmet nézhetünk.

A könyvtárak típusai

A könyvtárakat több szempont szerint is csoportosíthatjuk.

Tulajdon szerint

- **Közkönyvtár:** a széles rétegek számára létesültek.
- **Magánkönyvtárak:** egyéni vagy családi gyűjtemények. A 18. század második feléig hazánkban csak magán könyvgyűjtemények léteztek, ezeket a közönség nem látogathatta.

Használói szerint

- **Nyilvános könyvtár:** mindenki által igénybe vehető szolgáltatásokkal működik.
- **Korlátozottan nyilvános könyvtár:** bizonyos feltételnek kell megfelelnie, például az iskolai könyvtárat csak az iskolába járó tanulók és tanárok látogathatják.

Gyűjtőkör szerint

- **Általános könyvtár**

Nemzeti könyvtár: Az adott országhoz, néphez kapcsolódó dokumentumokat gyűjti, fenntartását az ország kormánya biztosítja. Kölcsönzési szolgáltatása korlátozott, így a ritka és értékes dokumentumokat nem lehet kikölcsönözni.

Közművelődési könyvtár: itt mindenki megtekintheti a művelődéshez, a tanuláshoz és a sza-

badidő eltöltéséhez szükséges olvasnivalót.

Iskolai könyvtár: Az iskolában dolgozó tanárok illetve a diákok számára a munkához vagy a tanuláshoz szükséges dokumentumok gyűjtőhelye. Itt tanulhatjátok meg az önálló könyvtárhasználatot is.

- **Tudományos és szakkönyvtár:** egy-egy szakterületre korlátozódnak, melyhez tartozó anyagokat gyűjtik, támogatva ezzel a kutató-fejlesztő tevékenységeket. Típusai lehetnek:

Akadémiai intézetek könyvtárai: például az ország egyik legnagyobb tudományos könyvtára a Magyar Tudományos Akadémia Könyvtár és Információs Központ.

Országos, területi szakkönyvtár: Például a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, amely a hálózata révén a központi könyvtár mellett 12 kerületi könyvtárral rendelkezik. Az Országos Műszaki és Információs Központ és Könyvtár a műszaki tudományok területén, az Országgyűlési Könyvtár a történelem és jogtudomány területén, az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum a pedagógia, pszichológia és ifjúsági irodalom területén gyűjt dokumentumokat.

Egyetemi, főiskolai könyvtárak: általában nyilvános szakkönyvtárak.

Olvasók kora szerint

- **Felnőttkönyvtár**
- **Gyermeekkönyvtár**
- **Ifjúsági könyvtár**

Sajátos igényt szolgálnak ki a **zenei könyvtárak**. A nemzeti és szakkönyvtárak saját hangulatú olvasótermekkel rendelkeznek. Ezek a könyvtárak állományuknak csak egy részét helyezik ki a szabadpolcokra, a többi dokumentumot raktárakban őrzik.

Nemzeti könyvtárak

A világ első könyvtárai nemzeti könyvtárak voltak.

Az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK)

a magyar nemzeti kultúra írott, nyomtatott, audiovizuális és elektronikus formában létrejött dokumentumait gyűjti és őrzi.

Országos Széchényi Könyvtár

Alapítója Széchényi Ferenc, Széchényi István édesapja volt. Megalakulásakor közel 15 000 nyomtatott könyvvel és 1200-nál több kézirattal rendelkezett. A több száz térkép mellett címereket, metszeteket és érmegyűjteményt is őrzött. A könyvtár 1985 óta a Budavári Palota épületében látható.

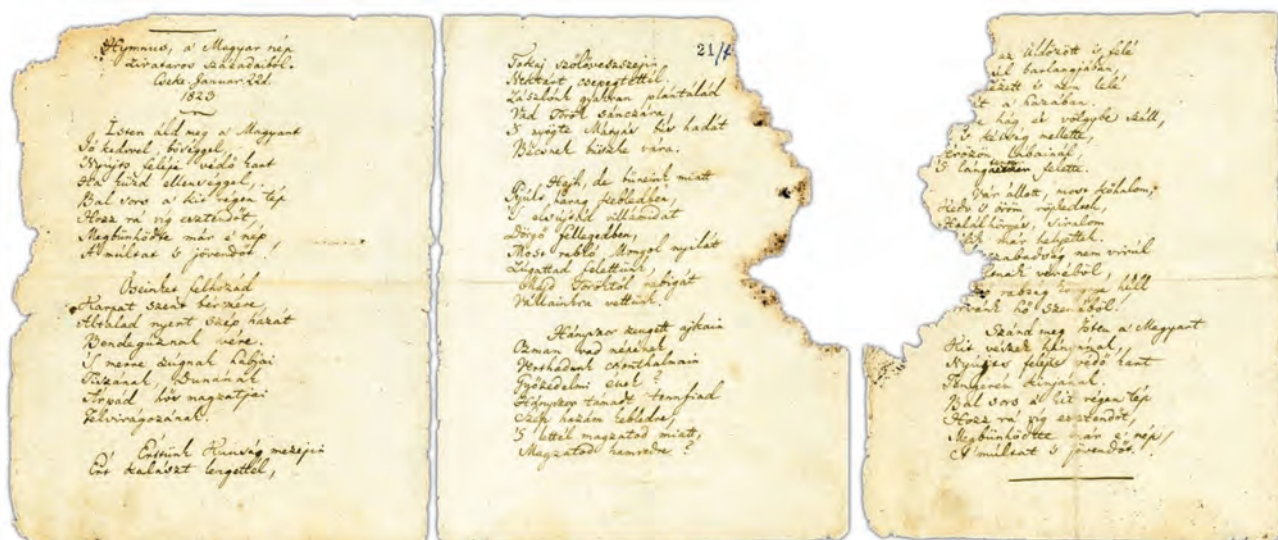
Az Országos Széchényi Könyvtár minden Magyarországon megjelent nyomtatványból és nem nyomtatott dokumentumból, például kéziratból, hangzó anyagból, két köteles példányt kap. Ez azt jelenti, hogy a kiadóknak kötelessé-

gük két ingyenes példányt a nemzeti könyvtár rendelkezésére bocsátani minden magyar vonatkozású megjelentetett műből. Így a könyvtár a magyar kiadványok legteljesebb gyűjteményével rendelkezik, de gyűjti a finnugor népcsoporttal, a szomszédos népekkel és országokkal kapcsolatos munkákat is.

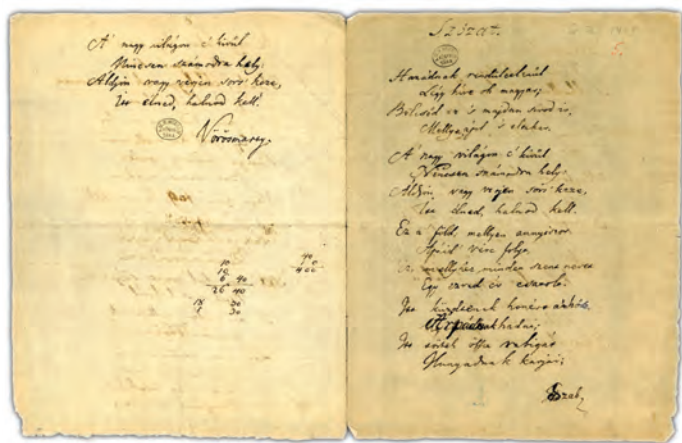
A törzsgyűjtemény több millió magyar nyelvű és magyar vonatkozású dokumentumot őriz a legkorábbi nyelvemlékektől az elektronikus dokumentumokig. A könyvtárban ezeket a dokumentumokat típusonként különböző gyűjteményekbe rendezik.

A **különgyűjteményhez** több mint 7,1 millió különlegesnek számító könyvtári dokumentum tartozik. Ilyenek például a magyar nyelv legrégebbi szövegemlékeit őrző **Képes Krónika**, Mátyás király könyvtárának, a **Bibliotheca Corvianának** harmincöt kötete vagy a **Hymnus** és a **Szózat eredeti kézírata**.

A Hymnus kézírata

A Szózat kézirata

A **Kézirattár** mintegy 1 500 000 dokumentumot, a **Régi Nyomtatványok Tára** a nemzeti könyvtár legrégebbi nyomtatott dokumentumait őrzi.

A **Plakát- és Kisnyomtatványtár** 1935 óta működik a könyvtár önálló gyűjteményeként. A könyvtár második legnagyobb különgyűjteményét képezi, a törzsállomány könyvekből és időszaki kiadványokból álló gyűjteménye után.

A **Térképtár** nemcsak térképeket, hanem atlaszokat, ég- és földgömböket is gyűjt.

A **Színháztörténeti Tár** az ország legnagyobb magyar színházi forrásgyűjteménye.

A **Zeneműtár** mai állománya mintegy 170 000 nyomtatott kottát foglal magában, míg a kottakéziratok száma kb. 18 000.

A **Fényképtár** a könyvtár legfiatalabb gyűjteménye, mely 2007-ben alakult.

A **Történeti Interjúk Tára** a történeti jelentőségű videó-émlékiratok, életútinterjúk és portréfilmek gyűjteménye.

A fenti információkat a könyvtár honlapjáról gyűjtöttük: <http://www.oszk.hu>

Keress információkat a könyvtár plakát- és kisnyomtatványtárával, térképtárával, színháztörténeti tárával, zeneműtárával, fényképtárával és a történeti interjúk tárával kapcsolatban!

A nemzeti könyvtárba csak a 18. életévüket betöltötték iratkozhatnak be, de az iskola ajánlásával középiskolások is használhatják tudományos munkák elkészítéséhez.

A **Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtára** (DEENK) is nemzeti könyvtár, és megkapja a köteles példányokat a kiadóktól. Ez képezi a könyvállomány egyik csoportját. A másik az egyetem oktató-, kutató- és gyógyító munkáját szolgáló tudományos gyűjtemény. A törzsanyagot hét szakgyűjteménybe rendezték: agrártudományi, bölcsészeti- és természet-tudományi, élettudományi, műszaki, pedagógiai, társadalomtudományi, zeneművészeti.

A könyvtár több mint 2 700 000 dokumentumot őríz, főleg könyveket és bekötött folyóiratokat. Digitálisfolyóirat-gyűjteménnyel, nyomtatott zenei kottákkal, hangdokumentumokkal, képdokumentumokkal és térképekkel is rendelkezik.

A fenti információkat a könyvtár honlapjáról gyűjtöttük: <http://www.lib.unideb.hu>

Debreceni egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtára

- Mit jelent a köteles példány?
- Magyarország első térképét az OSZK melyik gyűjteményében keresnéd?
- Melyik könyvtártípusban keresnél anyagot, ha a számítógép történetéről végzel gyűjtőmunkát?

- Kerestél már könyvtárakat az Interneten?
- Kerestél már számítógépes katalógusban? Ha igen, milyen keresési formákkal találkoztl?

Az olvasói elvárásoknak és a felhasználói igényeknek megfelelően a könyvtárak feladatai, funkciói az utóbbi évtizedekben átalakultak. Ma már a könyvtár nemcsak a hagyományos könyvtári szolgáltatásokat nyújtja, hanem virtuális információs központ is.

Az **interneten elérhető könyvtárak** honlapjuk segítségével tájékoztatják olvasóikat az intézmény legfontosabb adatairól, gyűjteményeik és szolgáltatásaik jellegéről. Eltérnek a hagyományos könyvtáraktól legfőként abban, hogy nincs nyitvatartásuk, számítógép vagy mobil eszköz segítségével az interneten keresztül bármikor elérhetőek.

A <http://konyvtar.hu/> oldal könyvtárböngészője segítségével a legtöbb magyarországi könyvtár honlapja elérhető. Ezek közül nagyon sok könyvtár számítógépes katalógussal rendelkezik kereshető vagy (még) nem kereshető formában.

Az **elektronikus könyvtárak** gyűjtik azokat a dokumentumokat, amelyeket hagyományos formából digitalizáltak, és azokat is, amelyek eleve elektronikus úton keletkeztek.

Magyar Elektronikus Könyvtár (MEK)

<http://mek.oszk.hu>

A MEK egy általános gyűjtő körű közkönyvtár az interneten, amely eredeti műveket szolgáltat teljes terjedelemben. **Világkönyvtár** menüpontja segítségével kijáratot biztosít más elektronikus és hagyományos könyvtárak, könyvkiadók, forgalmazók és adatbázisok felé.

A MEK gyűjteménye tematikus elrendezésű, a témákon belül altémákat találunk, majd pedig a címek betűrend szerinti besorolását.

A dokumentumokat online elolvashatjuk, vagy letölthetjük különböző formátumokban. Nagyon sok dokumentum **hangoskönyv** formájában is letölthető.

A fenti információkat a könyvtár honlapjáról gyűjtöttük: <http://mek.oszk.hu>

Tudtad, hogy a MEK számára felajánlhat sz műveket vagy mások elektronikus írásait, ha ezzel nem sérted meg szerzői jogaidat?

Mobilalkalmazás telepítésével a MEK dokumentumai mobil eszközről is elérhetőek. Magyar és idegen nyelvű könyveket, újságokat, dokumentumokat és térképeket kereshetünk és tölthetünk le. A letöltött dokumentumok a telefon memóriájában (SD-kártya, belső tárhely) tárolódnak, így az első megnyitás után már offline, internet nélkül is megnyithatóak.

mek.oszk.hu

17417 dokumentum

Csengő csendül, csillag csillan / Beke Sándor ; szerkesztő Málnási Ferenc

Határon túli magyar irodalom, Gyermek- és ifjúsági irodalom, Kortárs magyar irodalom, Stilisztika, irodalomesztétika, Műelemzés

erdélyi magyar irodalom, gyermekvers, műelemzés, stilisztika, Erdély, 21. sz.

"Kankalin nőtt a szántásban, elment már a hó, csakrot kötök, kis Borikám, haj de, haj de jól!"

URL: <http://mek.oszk.hu/17800/17812> 2018-02-09

Svédasztal magyarul / Dobrosi Andrea

Kortárs magyar irodalom magyar irodalom, 21. sz.

keresés a gyűjteményben

szerző szerző, szerkesztő

cím a cím egyes szavai

téma tárgyszó, típus

sorszám MEK ID mp3 epub pre cc

súgó/összetett/keres

keresés a teljes szövegben

néhány jellemző szó

teljes gyűjtemény

súgó/összetett/keres

Arcanum Digitális Tudománytár

Mit nyújtunk?

Az Arcanum Digitális Tudománytár (ADT) a teljesség igényével teszi hozzáférhetővé és kereshetővé **múltunk legfontosabb nyomtatott forrásait**, legyen szó újságokról, tudományos folyóiratokról, lexikonokról vagy éppen könyvekről.

A **keresés, találatok és a tartalomjegyzék böngészése díjtalan**, a dokumentumok megjelenítéséhez azonban előfizetés szükséges.

[Tovább az adatbázisához](#)
[Ingyenes hétvége regisztráció](#)

14 801 137 oldal

Folyamatosan bővülő tartalom. Adatbázisunkban tudományos és szakfolyóiratok, heti- és napilapok, valamint lexikonok és tematikus könyvgyűjtemények legjava érhető el.

Teljes szövegű keresés

A dokumentumok minden szava, kifejezése, személy- és helységnevei könnyen, gyorsan kutathatók. Önnek már csak a források értékelését, a következtetések levonását kell elvégeznie.

Bizonyos formátumú könyvekhez a formátumkódolásnak megfelelő olvasóprogram szükséges, de szinte mindegyikhez található ingyenes, jó minőségű megjelenítő program.

A **digitális könyvtárak** a hagyományos, nyomtatott formában megjelent dokumentumokat digitalizálják. Az elmúlt években több könyvtár, múzeum és levéltár kapcsolódott be a nemzeti kulturális örökség digitalizálásába.

Arcanum Digitális Tudománytár

<https://www.arcanum.hu/hu/adt/>

Mivel a digitalizált anyagok könnyen, nagy távolságból is elérhetők az internet segítségével, a papíralapú információhordozókat digitalizálják. Jó példa erre az **Arcanum Digitális Tudománytár**, mely jelenleg több mint 14 millió oldalban több száz digitalizált, magyar nyelvű nyomtatott tudományos folyóiratot, hivatalos

lapot, napilapokat, hetilapokat, könyveket tartalmaz. Múltunk legfontosabb nyomtatott forrásaihoz kereshető formában hozzáférhetünk. A keresés, a találatok és a tartalomjegyzék böngészése díjtalan, a dokumentumok megjelenítéséhez azonban előfizetés szükséges.

Ingyenes szolgáltatásai közé tartozik az **Arcanum Kézikönyvtár** (<https://www.arcanum.hu/hu/online-kiadvanyok/>), amely többek között szépirodalmi művek, lexikonok gyűjteményével rendelkezik. Az itt található verstár ötven költő összes versét tartalmazza.

A **Hungaricana Közgyűjteményi portál** (<https://hungaricana.hu>) fő célkitűzése, hogy azokat a történeti dokumentumokat, amelyekben kulturális örökségünk fellelhető, mindenki számára látványosan és áttekinthető módon hozzáférhetővé tegye.

A fenti információk forrása: <https://www.arcanum.hu/hu/adt/>

Verstár

Biblioteka

Lexikonok

Teljes tartalom

Ingyenes szolgáltatás

Elérhetővé tesszük az Interneten legértékesebb CD és DVD kiadványainkat. Ezek az adatbázisok kisméretűek a diszktól, és a lemezhez tartozó szoftverkönyvet is egyre nehezebb az egyre változó operációs rendszerekhez igazítani. Mivel adatpártiak vagyunk, fontosnak tartottuk, hogy a legfontosabb adatainkat megőrizzük a jövőnek. Annak idején kézi szedéssel készült, korrekciózott anyagokat versenyképesnek tartjuk a ma nagy tömegben előállított automatikus szövegfelismeréssel készített kétféle PDF-ekkel.

Teljes szövegű keresés

Keresésen a dokumentumok minden kifejezése könnyen és gyorsan!

• Miben térnek el az interneten elérhető könyvtárak a hagyományos könyvtáraktól?

- Keresd meg Karinthy Frigyes: *Tanár úr kérem* című művét a Magyar Elektronikus Könyvtárban! Milyen formátumokban tekinthető meg illetve tölthető le a regény?
- Töltsd le a hangoskönyv-változatát!
- Ugyanitt a mű angol fordítása is megtalálható. Ki fordította le angol nyelvre?
- Az Arcanum Kézikönyvtár segítségével keresd meg, hogy melyik költőnk melyik versében található ez a sor: „Morzsa kutyánk, hegyezd füled,!”
- Keresd meg, hogy hány költő írt *A reményhez* című verset az ötven költő közül, akik az Arcanum verstárban megtalálhatók!